

Det kan endvidere nævnes, at anvendelsesområdet for de såkaldte parlamentariske kommissioner⁵⁾ blev gjort til genstand for nærmere overvejelser i forbindelse med et forslag fra Fremskridtspartiet i midten af 1970'erne om at anvende parlamentariske kommissioner til at behandle lovforslag. Udvalget for Forretningsordenen indhentede i den anledning et notat fra Justitsministeriet om fordele og ulemper ved at lade et spørgsmål undersøge i en parlamentarisk kommission frem for ved et sædvanligt kommissions- eller udvalgsarbejde. På baggrund af notatet af 13. januar 1976, optrykt i Udvalget for Forretningsordenens betænkning, udtalte udvalget, at »anvendelsen af parlamentariske kommissioner i overensstemmelse med mangeårig praksis bør forbeholdes særlige situationer, især tilfælde, hvor der kan blive tale om at gøre ministeransvar gældende«. ⁶⁾ Også et forslag fra Fremskridtspartiet i 1975-76 om nedsættelse af en parlamentarisk kommission vedrørende de samfundsmæssige virkninger af den offentlige sektors lønføring m.v. afvistes delvis ud fra det synspunkt, at en parlamentarisk kommission ikke var det rette organ til undersøgelse af sådanne brede samfundsspørgsmål, men burde forbeholdes andre situationer. ⁷⁾ I 1976 bekræftedes denne indstilling af et stort flertal i udvalget i forbindelse med behandlingen af et forslag fra DKP om en parlamentarisk kommission til undersøgelse af arbejdsministerens dispositioner over for Sømandenes Arbejdsløshedskasse, idet det anførtes, at »nedsættelse af en parlamentarisk kommission efter omstændighederne kan være berettiget i tilfælde, hvor der kan være tale om at drage en minister til ansvar for hans embedsførelse«. ⁸⁾

Med formuleringen »almenvigtig betydning« er det ifølge forarbejderne til loven ikke udelukket, at der i helt særlige tilfælde iværksættes en undersøgelse, der (alene) vedrører (amts)kommunale forhold. Undersøgelser af forhold vedrø-

rende kommunerne forudsættes dog normalt forbeholdt de almindelige tilsynsmyndigheder. ⁹⁾

Det er i sagens natur en meget skønspræget vurdering, om der skal nedsættes en undersøgelseskommission. Og vurderingen vil ofte have en politisk baggrund.

Det fremgår dog af forarbejderne til loven, at der ikke bør nedsættes en undersøgelseskommission, hvis den pågældende sag kan belyses tilfredsstillende af de sædvanlige undersøgelsesorganer, herunder politiet eller tilsynsmyndighederne.

Særligt i relation til spørgsmålet om Folketingets inddragelse i nedsættelsen af undersøgelseskommissioner erindres om, at Folketinget samtidig med vedtagelsen af forslaget til lov om undersøgelseskommissioner vedtog et forslag til ændring af Folketingets forretningsorden, der også var foranlediget af Nordskovudvalgets betænkning. Forretningsordenen blev tilføjet et nyt kapitel (XVIII) under overskriften »Spørgsmål vedrørende ministeransvar«. Kapitlet indeholder regler om Folketingets inddragelse i nedsættelse af undersøgelseskommissioner og om Folketingets behandling af sager om ministeransvar.

Kerneområdet for Folketingets inddragelse i nedsættelse af undersøgelseskommissioner er således sager om ministeransvar.

Spørgsmålet om, hvorvidt der – ud fra en juridisk betragtning – kan eller bør nedsættes en kommission til at undersøge visse aspekter i Farumsagen, når det ikke kan udelukkes, at der samtidig helt eller delvist verserer en strafferetlig efterforskning af de samme forhold, er ikke reguleret i loven om undersøgelseskommissioner.

Der er heller ikke taget stilling til spørgsmålet i lovens forarbejder eller i den juridiske litteratur, herunder den netop udgivne kommentar til loven v/ Oliver Talevski, Jens Peter Christensen og Claus Dethlefsen.

⁵⁾ Efter grundlovens § 51 kan Folketinget "nedsætte kommissioner af sine medlemmer til at undersøge almen vigtige sager. Kommissionerne er berettigede til at fordrø skriftlige eller mundtlige oplysninger såvel af private borgere som af offentlige myndigheder". En parlamentarisk kommission består således af folketingsmedlemmer og har en sammensætning, der forholdsmæssigt svarer til sammensætningen i Folketingssalen, jf. grundlovens § 52. Sammenlignet med almindelige folketingsudvalg har kommissionen en særlig adgang til at oplyse en sag. Embedsmænd og privatpersoner skal mundtligt eller skriftligt give kommissionen ubedte oplysninger.

⁶⁾ Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 697.

⁷⁾ Folketingstidende 1975-76, forhandlingerne, sp. 8272.

⁸⁾ Folketingstidende 1975-76, tillæg B, sp. 1095.

⁹⁾ Jf. den i noterne 2 og 4 nævnte netop udgivne kommentar til lov om undersøgelseskommissioner m.v., side 31.